

הסיבועי ברשות הפרט. אבל אפשר שאנו טועים וגם בכך חלקנו עם האנינים שכבר אבר עליהם הכלל. הגה יותר ויותר מידרנו הצעירים החלו באחרונה מתרעם על מצב בריאותם הלקוי. חלקם — מעניין — רווקא ערב אירועים שבהם נחתכים דברים — או ערב צאת ספירהם הדי רשים לאור.

מי אנתנו — שוב — שנבוא אליהם בטענות. מה גם שמצב בריאותנו שלנו אינו כליכר איירי אי, ברור השם, וכבר רשמנו לפנינו להזכיר עובדה זאת ערב צאתו לאור של סיפרנו הבא. אותה ואת העובדה כי הזמן רץ ואינו עוצר, אדם לעפר יולד, ורק בנידרשף יבניהו עוף: הכל עובדות מצערות ונסיבות מקלות. כיצד אומר עמיחי: "ראיות מצילות במשפט הנורא."

אבל ייתכן שמה שמר גיורא לשם מבקש להשכיחנו אינו אלא זה: כיוון שהחריפה מחלתו (אנחנו מנצלים הדרגות זאת לשגר לו מכאן איחולי החלמה שלמה בעגלא ובזמן קרוב) ונשי תבשה עוברת הספרותית — יש לו יותר זמן לעבודה שאינה ספרותית. והרי לך באמת נימוק שהפן הציבורי שבו הוא עיקר.

היסוסים וחולשת הרעת

עתה משמיע לנו חבר ההנהלה הפורש דברים כדורכנות על "נטייה להתחמק מאחריות להחלי טות ולמנהיגות" (כוונתו כמובן למנהיגות אגור דת-הספרים של מדינת ישראל, לא לממשלתה, חלילה), קובלנות על "היסוסים וחולשת הרעת", על "הנטייה לתפוס ראש קטן" (סלנג נשחת למדי כפי סופר ומבקר עברי) ושאר חוליים ומרעין בישי שמצא בקרב מי שהיו אך תומל-שלשום בגדר עמיחי. לפחות למראית-עין.

בכלל אני ממליץ — בכל הנוגע לאגודה זו ולכמה מדובריה — לנקוט תמיד סייג זה: למר-אית עין. למשל: למראית עין אחת זה באמת כך, ואילו למראית עין אחרת זה בהחלט אחרת. פשוט, כדי שלא נופתע על ידיהם. מכל מקום, לא נופתע למראית עין.

מה בדבר כמה דוגמות קונקרטיות?

הנה — מביא הכותב דוגמה כזאת: מחמת אותם היסוסים וחולשת הרעת של המהססים וחולשי הרעת שעמים ישב עד כה לשולחן, נמנעה יציאתו לאור של "אנתולוגיה של הספרות העברית" שחברונג ותיק, כידוע, בשנים האחרונות נציבור הרחב בישראל.

עכשיו, הוא מקונן, כבר מאחר מדי. איחרנו את המועד בחורשים אחרים. בשאחר המועד הורשע עוד מתיחה. אנחנו לתור מנו היינו סבורים שאנתולוגיות יפות אין להן שעה, כלומר, כל שעה יפה להן. האם רק בשנת ה-40 הנוראה הזאת למדינת ישראל עשויה האגודה שלנו להוציא אסופת נאות של יצירה עברית? ודרך אגב, מי שמע אייפעס על "יובל הארבעים" ויובל העגלונים — או, זה כבר דבר אחר. אבל יובל הארבעים??

עתה, משאחר המועד הקריטי למראית עין לאותן אנתולוגיות מהוללות, האם מותר לנו כבר לברר בריכת הגומל על שניצלנו מן הפורענות שהיתה צפויה לנו מידיהם של לשם ועמיחי? כאגודלוג ותיק, חוששני שלא איש-בשורה (טובה) אני. האנתולוגיות תצאנה גם תצאנה. אם לא השתא — בשנה הבאה. ואם לא בבאה — בוז שלאחריה. לא יעזור לנו שום דבר. אם אלה גמרו ואמר ברעתם להוציא אנתולוגיות — תהיינה אנתולוגיות.

ברק בית יסורי

ועוד לחבר ההנהלה הפורש הצעות רבות ומי גוונות באמתחתו — לפחות עכשיו, משפרש ושוב אין עליו המלאכה לקיים. כך: האגודה חייבת לעשות כל שביכולתה כדי לאלץ את הכנסת לחוק את חוק זכויות היצירה שלה... האגודה חייבת לצייד את בית גנויה במיטב הציור והשיטות המשוכללות... האגודה חייבת לנהל את סדרות הספרים שלה באופן מיקצועי, כלומר, באמצעות הוצאת-ספרים של ממש ולהבדיל מהר צאת-ספרים שאינה של ממש... האגודה — כבר דה תלוי בחירוש של רעיון הכינוס הביאליקאי... האגודה חייבת לערוך ברקבית יסורי בתקנונה, כדי שתוסיף להיות ביתם של סופרי אמת.

— "תוסיף", חבר הוועד לשם? "ביתם של סופרי אמת" ואתה וחבריר תדאגו לכך? והרי רק השנה נפלה אצלכם שם בארזים הצעה נאה להוד מין סופרי "אמת" כתנון לוין, דן בן-אמוץ, נסים אלזג, עמוס עוז, רליה וביקוביץ, ישראל הר ועוד כמה וכמה מן האמיתיים" להצטרף לאגודתכם כלי. "ניירת" ובלא חרפת "ממליצים" ומליצייר שר — סופרי אמת, הן תסכים עמי, אינם זקוקים לכאלה ולכשם-מכמותם, שהרי סיפירהם מדברים בעדם.

תהיה סבלן, אהובי

אינני יודע מה לגביכם, אבל המזור הרוחני היחיד שעודד את רוחנו הנכאה וחיוק את ידנו הרפה בימים טרופים אלה לישראל באבדמותו של קונטרס תהיה סבלן — זה שמו בישראל וכינויו בלשון הקודש — בהוצאת חסידי ברסלב, שנתן בידנו יהודי עבדוק אחד ברכבת מחיפה תובב"א תל-אביב תובב"א. נוכח השפעת הפלאים של הקונטרס הנ"ל, החלטנו לשתף גם אתכם, אחים אהובים ויקרים, בחוויה המיוחדת במינה שבקריאת דיברי העצה והחוכמה, הבינה והניחומים הבאים.

הפעם — רק שני פרקים קצרים. אבל אם תרצו ולפי דרישת הקהל, כמו שאומרים, יש עוד. יש מאיפה לקחת. ויבואו הדברים בעצמותיכם כשמן הטוב וברוחכם כצורי ומזור בגלעד. אגב, הניקוד — במקור.

ס. בלן ■

א.

אחי היקר ראה להרגיל את עצמך במדה היקרה של סבלנות — לסבל על כל מה שעובר עליך, כי עקר אריכות ימים של כל אדם ברוחניות ובגשמיות תלוי אך ורק במדה היקרה הזו של סבלנות, וכל מה שזוכה לסבל יותר, בממשיך על עצמו הארה נוראה ונפלאה מזו שכנית עזו יתברך, כי באמת עליך לדעת, אשר אין שום מצאיות בלעדיו יתברך בלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ומה שצדמה להאדם אחרת, זה בא לו מרב עוונותיו, שעלי-ידיה נכנסים בו כסירות ואסיקוריות, וכמוכן הוא נעשה עצבני (שקורין נעדרו), מה שאין בן בשוובה האדם לשוב בתשובה אמתית אליו יתברך, וממשיך על עצמו הארת נעמיית זו שכנית עזו יתברך, ומאמין בו יתברך באמת, אשר מלא כל הארץ כבודו, והכל לכל משגח בהשגחתו הפרטי פרטית, אז יהיה סבלן גדול על כל הבא עליך, כי ידע אשר יש מה יד הייח בעצמו, ויברך רק אליו יתברך, עליך ראה, אהובי, אחי היקר,

להכניס בך אמונה פשוטה, ותדע כי אין בלעדיו יתברך בלל, והרגל עצמך לא להגיב ולא לצאת להתקוטט עם שום ברה, רק ראה להגיע אל מדת הסבלנות, ותהיה סבלן גדול על כל מה שעובר עליך מבית ומבחוץ, ואז יקא תזכה להתעלות עלבולית העליה, וכמעט שובל המדרגות וההשגות לזכות אליהם אי אפשר, כי אם עלידי מדת הסבלנות, הנזכרת מאמונה פשוטה; עליך ראה שתהיה סבלן.

ה.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, אשר אין לך, עוד מדה טובה ויקרה בחיי האדם כמו מדת הסבלנות, כי בזה העולם עובר על כל אחד בכל יום ובכל שעה ובכל רגע ממש כל מיני צרות ויפירות, עצבים ומתחים, ולולא מדת הסבלנות, אז היה האדם מתפוצץ לגמרי — הן כמה שעובר עליו בעצמו — שבכל פעם הולך לו הפוך מרצונו והן מאחרים — שבכל פעם שרק עושה איזו טובה לבן אדם, מקבל בחזרה רעה תחת הטובה שעשה, אשר עליך כל זה כמעט שיתפוצצו עצביו, וחושיו ותמונתו, חס ושלום, עם כל זאת עליך לדעת, כי ההבדל בשביל קיום האדם בגשמיות להגיע אל מדת הסבלנות, כי בשאדם רוצה לחזר בתשובה, ולתקן מעשיו, יש לו הרבה חלישות הרעת — הן מעצמו, כי בכל פעם מקבל על עצמו להיטיב מעשיו, ולבסוף נופל אל תאותו ומדותיו הרעות והמדות, ועוד פעם נכשל בעוונותיו, ונופל אל תוך הבזי וההזמה שלו, והן מאחרים, כי ראה, אשר לכלם הולך בנקל בעבודת השם יתברך, וכלם מצליחים, ולו הולך הכל להפוך, נגר כל זה צריך שתעבד הרבה על מדת הסבלנות — לסבל כל הבא עליך, ורק זה יעזר לך לעבר על כל הבא עליך ברוחניות ובגשמיות — ממך ומעצמך וכן מאחרים; אשרי מי שאוחז תמיד במדת הסבלנות, שהיא המדה היקרה שבכל המדות.

מגיב — במכתבים למערכת ובשאר דרכי תגר בה.

כינוס בהול

נבהלה חבורת הזבל שלנו ונתכנסה לכינוס בהול — גיורא לשם מידענו היה אחד ממארגני, שוב, אם זיכרוננו אינו מטענו — שבו עמדו וקבלו על "ידידת קרנה של הביקורת".

ולא נתכוונו, חלילה, לכך שריבוייהם שלהם ודיברי עמיחיהם וכן רבים מדיברי הבורות והבלע המתקראים במקומותינו ביקורת אינם ראויים למי אכל כבל, ושהם לעיתים קרובות בחינת תחליף לשחיטה או לקטילה ממש, תחליף מילולי לדרבן עצמו. ולא נתכוונו לכך, שכאשר מתפרסמת אחת לשנה ביקורת ובה דיברי טעם, או ביקורת שלא ניכר בה תחל בשורתה הראשונה שהיא "מכורה", מכורה להיטיב ומכורה להרע, מעורר הדבר תדמה כללית. וכדבר הזה עצמו קרה לי באחרונה עם ביקורת שכתב צפרי גוטליב במדור זה על סיפורו של חיים באר, עוז החסיד, ונתבדלו אלי כל מודעי בתמיחה: מיהו צפרי גוטליב זה? וכש תמהתי אני על תמיחתם העשנו לי: כבר שכתנו כמעט מהי רשימת-ביקורת אינטליגנטית של ארס שדומה שאף אינו מכיר אישית את המי חבר... עד כדי כך הגיעו הדברים!

לא, לא נתכוונו הללו בקנותיהם. ביי-רית קרניים זו שלהם נתכוונו לכך שהקרה הנוגות החלה אף היא מבינה סוף סוף שהקרקע מתחילה לבעור מתחת תלפיים הנושאות אר תה.

בתמימותם חשבו כאמת שלעולם חוסן, שעד אין קץ לא יכיר איש בדבר זה, שמה שמתקרא אצלנו ביקורת סיפרות וביקורת אמנות וביקורת תיאטרון וביקורת סלוניות אינה אלא חריתה לתחום הרוח של האלימות הפושה ברחוב, וב- כיכרות, ובשוקים, וב"שטחים".

וכי הם — חבורת הזבל שהכל יודע מי היא ומיהו מורי הלכה שלה — אינם אלא המקבילה ה"ביקורתית" המדויקת לזבלנים אחרים אלה של חיינו: חבורת הזבל של כך ושל התוהו, אבירי הטראנספר ואלופי יש"ע, הכהן-אבדוכים והד לוינגרים והדניאלה וייסים והקוקים של הקב"ה כמחתרות למיניהן?

מתבררת בוועד האגודה אינני מתפטר, כיוון שאני מבקש לעשות למען ייסודו של כתב-עת לביקורת, שלחיוניו אני מודע מאוד.

ועוד איך הוא מודע? ואת "כתב העת הזה לביקורת" — במקום "כתב-עת", קרא: עכש שופכן — מתכוון המת-פטר-הנוגות-כמקומו שלנו להגיש להם, לחבריו החרשים, "על מגש הכסף". "על חשבון הבארון", כלומר, האגודה.

ואם נותר עוד קורטוב של שפיות בראשיהם של חברי אגודת-הסופרים שלנו — רווקא את העבית הנוסף הזה ימנעו ממנו. די בהחלט בקיי-ע. ערוך ■

והלא המדובר בכאר שגם אתה שתית ממנה, אף הרותיות אותה. ולא פעם ופעמיים, אם זיכרוננו אינו מטענו.

אולי כוונתך לכך, שאגודת-סופרים זו הוועקת תדיר על מחסור בכספים ומשלמת לעובדיה הנ-אמנים משכורות שאילו קראנו להם משכורות רעב לא היינו יוצאים ידי חובתנו, שאגודת-סופרים רים דלה ודלפנית זו, למראית עין, תוציא לאור שני ביטאונים: אחד לשרים, סיפורים וביקורת. ואילו השני — לביקורת נטו, כמו שנהוג לומר כיום.

הנקודה או האמת במערומיה

עכשיו באמת היגענו לנקודה. עד עכשיו היי-נו רק מכרכרים סביבה כאותו גיבור ברנרי. והי-נקודה היא כמובן שחבריה-הנהלה-הפורשי-הכר-העוד-הנשאר לשם אינו רוצה במאזניים זה שבו כבר מכתיים בקודש שני עורכים שהכל או כמעט הכל משבחים את מלאכתם.

למה לו ללשם שלנו מאזניהם של אחרים? הוא רוצה במאזניים שכולם שלו, במנהיגותו, בלא אותם "היסוסים וחולשת הרעת" שהם לעתים קרובות סימן מובהק של תרבות? מאזניים שלו ושל כמה מעמיתיו הסיקריקין המופרים — אין צורך לנקוט בשמות, הכל יודעים במי המדובר ומי שאינו יודע לא כדאי לו שיתרח להיוודע: אלה הנאלצים לפי שעה — או לאזוניים שכן שומי עותו — לחזר על פיתחי הבימות הקיימות, כש-כלי אומנותם בידיהם: המאכלת, הגרון וצלחית הרעל.

פה ושם נפתח להם איזה פישפש או צוהר. פה ושם מאשר פה. אם מחמת עורך שאף הוא אינו מן האנינים ואם מחמת חברו המבקש לעורר סוגי-סוף סערה וזוטרטא בספל הפושרין שהוא מרחיק מדי שבוע בשבוע.

אבל פה ושם מתחיל כבר להימצא גם מישוה שטרק בפניהם את הדלת או את אותו פישפש. אם מחמת הרוח שצדיקים אלה מפיצים על סבי-בותיהם, ואם מפני שהעורך הוא איש פיקח סתם, והוא חוכך ברעתו, למה לו לעורר עליו את חמתו של כלל ציבור הכותבים בארצו. החסר משוגעים הוא?

וכך נאלצו סיקריקינו להטריח עצמם אחר כבוד עד למיסעף השרון, מקומון חיריה ואשפתון רמות לוקסוס. שם הם מטילים את מימיהם באין מחריד ואולם גם באין מבין לריעו ומשם הם מגיחים מדי פעם למיתקפת סירחון במימה המור כנה להסריח לשבוע, אם לא לדורות...

ועוד גרוע מזה אירע באחרונה, מבחינתם. אפילו ציבור האמנים — סופרים ואמנים, משוררים ואנשי תיאטרון — אותו ציבור גדול של נעלבים-זאינים-עולבים שמן ההפסדה — התנ-ערו אף הם באחרונה וועקו. "עד כאן" גדול באזניהם של כירוינו המוקפחים ועורכיהם. וגם הציבור הרחב — אותו "רוב דומם" של סקרים ומישאליים — התעורר מתרדמתו הניצחית והחל

מכל מקום, הרושם שהתקבל בציבור הרחב היה שהארזים המקומיים שלנו — מר גיורא לשם ביניהם, כמובן — רווקא חוששים קצת מעורף של "סופרי אמת" באגודתם. הללו עוד עלולים חלילה להטות את הכף לטובתן של כמה אמיות שאין להם מקום באגודה זו, שאף לא יצאה דבריים נחרצים על מצבה המוסרי של ארצם בימים אלה. הגיתו הכל לוודי אלן ולסול בלו, צדיקים שכמותם. אבל נניח לזה. ונמנע מתחיל לרחוק.

המרצע יוצא מהשק

כיוון שאנחנו עוסקים כאן בפיתגון של עסקן ותיק וממולה, שררכי עורמה ו"אירגון" אינם ודים לו כלל וכלל, לא עלה כלל על דעתנו לחפש את מרצעו של הבעל-מחבר בראשית דבריו, הגם שהרברים על "הוצאת-ספרים של ממש" כבר חוששים את אפסיקצהו. גם את האפס וגם את הקצה.

ואכן, כעת, קרוב-קרב לסיפא, מואיל אותו מרצע — קשל היה מועדמת נכלמת מעט למל-כתיופי — לצאת מן השק שלו ולהתגלות בכל הדרו.

לשם כותב: "מחברתי בוועד האגודה אינני מתפטר, כיוון שאני מבקש לעשות למען ייסודו של כתב-עת לביקורת, שלחיוניו אני מודע מאוד."

סוף סוף קשט דיברי אימרי "אמת", דברים של "ממש". סמי מכאן מיפעל הכינוס הביאליקאי שבלעדיו לא אפשר עוד; נשכח גם התביעה שהאגודה "תוסיף" להיות ביתם של סופרי "אמת". שוב אין מזכירים את "מיטב הציור והשיטות המשוכללות" שארכיון נונים חייב להיות מצויד בהם (מסתבר שייאלץ להוסיף ולהתקיים בציור ובשיטות הנהוגים בו כיום). אפילו האנתולוגיות שעבר זמנן נעלמו ללועזת שבא...

חבר הוועד לשם נותר בוועד האגודה כדי "לעשות למען ייסודו של כתב-עת לביקורת". באמת אפשר היה לחשוב שחסרי בימות לבי-קורת אנו: והרי כל מוסף ספרותי, כל מקומון, כל מדורון של אמצע השבוע, כל כתב-עת וכתב-עתון, כל כתב-כלע, כתב-כלעם ובית-כליעה לדיכרי ספרות ורושים דיכרי ביקורת כתולעים אלה בבשר המת. מרוב ביקורת, כמעט שאין רר אים אצלנו את היער, כלומר, את הספרות, האמי-נות...

ומלבד זאת, מה קרה למאזניים, בטאונה הנאה כאמת של אגודת-הסופרים שלנו (כצד ארכיון נונים, אולי הגדול שבהשיגיה בשנים האחרונות)? האין בו, בצד שריים וסיפורים, מערכונים ודיכרי גות, מקור ותגוים, גם דיכרי ביקורת ראויים? מה עשה לו מאזניים רשע זה לחבר הוועד שלנו, שאינו נכון לומר שיבחו כפניו או להקיש לו — כיצד שרה יהודית רביץ — אפילו מלה טובה אחת... רק מלה טובה אחת, חכריה-הנהלה הפורש.